این صندوق‌ها باید مطابق آیین نامه اصلاحی ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری صندوق خود را به ثبت برسانند. مطابق «مقررات مربوط به صدور مجوز و نحوه فعالیت‌های صندوق قرض‌الحسنه» این صندوق‌ها حق فعالیت تجاری نظیر خرید و فروش اقلام منقول و غیرمنقول، سرقفلی، سهام و اوراق مشارکت را ندارند. بنابراین در صورتی که متوجه شدید صندوق از پولی که از شما به نیت قرض الحسنه دریافت کرده برای خودش یا هیأت مدیره یا سایر اعضا فعالیت تجاری می‌کند و از پول شما بهره دیگری می‌برد باید به وجاهت قانونی آن شک کنید

طلافروشی و هر چه داشت و نداشت فروخت و روی هم هشت میلیون تومان به بتول خانم داد و رسیدش را هم تحویل گرفت.

سود ماه اول و دوم چنان وسوسه برانگیز و بموقع بود و همه چیز روی حساب و کتاب که نه تنها پدر به فروش ماشین رضایت داد که علی امیر، پسرخاله‌ام و سیمین صاحبخانه‌مان نیز در این مسیر همراهمان شدند. چرا که به ازای هر نفری که ما وارد صندوق می‌کردیم سود بیشتری قرار بود به حسابمان بیاید. حالا دو راه پیش‌رویمان بود یا پولمان را در صندوق می‌گذاشتیم و به واسطه صندوق وارد تجارت برادر بتول خانم می‌کردیم و ۲۰ میلیون ما تا یک سال می شد ۳۰ میلیون بی آنکه کاری کرده باشیم یا می‌گذاشتیم در صندوق و چندماه بعد وامی چند برابر پولمان می‌گرفتیم که اقساط بدون بهره‌اش را پرداخت می‌کرده‌ایم که در هر صورت برنده بودیم. در مورد وام هم قول گرفته بودیم که نخستین گیرنده ما باشیم. قولی که البته بتول خانم به همه داده بود.

تمام روزهای شهریور و پاییز بعدش در استرس و بگومگو و امیدواری گذشته بود. آنقدر که حتی مادر یادش رفته بود که بهمن رزروترم اول تمام می‌شود و من باید ثبت‌نام کنم. وقتی تاریخ را بهش یادآوری کردم دیدم واکنشی نشان نداد. غروب یک روز جمعه بود. گفت حالش خوب نیست. رساندمش درمانگاه. سرم زدند. فشارش افتاده بود. آمدیم خانه. خوب نبود. فردایش هم همین طور و روز بعد. از آن روز به بعد هیچ وقت مثل قبل خوب نشد. حتی وقتی شش ماه بعد برای شناسایی بتول خانم به تهران خواستندمان. حتی وقتی بعد یک سال ازاین دادگاه به آن دادگاه رفتن پول را پس گرفتیم. حتی وقتی دید ما تنها نیستیم و ۸۰ نفر دیگر هم فریب این ظاهر سازی‌ها را خورده اند. هیچ وقت آن بخش اعتمادکننده وجودش برنگشت. هیچ وقت برای خراب کردن زندگی علی‌امیر درست اول جوانی‌اش خودش را نبخشید. هیچ وقت حتی موقع اثاث کشی، سرش را جلوی سیمین که مجبور شد برای بدهی اش خانه ای که مستأجرش بودیم را بفروشد، بلند نکرد. من هم البته پشت رؤیاهایم ماندم حتی هنوز که دانشجوی پرستاری دندانپزشکی‌ام و دانشگاهم شهریه‌ای نیست.

مشاوره حقوقی:

قوانین مربوط به صندوق های قرض‌الحسنه

چندسالی است که کلاهبرداری‌های بزرگی به بهانه صندوق‌های قرض‌الحسنه انجام می‌شود که متأسفانه چون کلاهبردار خانم است، مالباختگان را نیز اکثراً خانم‌ها تشکیل می‌دهند. در یکی از پرونده‌های مربوط به سال ۹۵، کلاهبردار دستگیر شده خانمی میانسال با نام مستعار بتول بود که توانسته بود با شگرد جلب اطمینان و تأسیس صندوق خانگی یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان از ۸۰ نفر کلاهبرداری کند و به راحتی متواری شود. در مورد صندوق‌های قرض‌الحسنه بهتر است بدانید که صندوق‌های خانگی و فامیلی تا زمانی که تمامی اعضا یکدیگر را به طور کامل بشناسند و به یکدیگر اعتماد داشته باشند نیازی به دریافت مجوز ندارند هرچند برای آنها هم وجود اساسنامه و تشکیل هیأت مدیره لازم است. اما مطابق قوانین بانک مرکزی وقتی صندوق قرض‌الحسنه‌ای از حیطه خانواده گسترده‌تر می‌شود مانند صندوق‌های قرض‌الحسنه محلی که اعضای آن همدیگر را نمی‌شناسند برای فعالیت نیاز به دریافت مجوز پیدا می‌کنند حتی اگر تک شعبه ای باشند. بانک مرکزی برای ساماندهی صندوق‌های قرض‌الحسنه سراسر کشور، مدیران همه صندوق‌های قرض‌الحسنه را موظف کرده مشخصات صندوق تحت نظرشان را در سامانه این بانک درج و کد رهگیری دریافت کنند. مجوز این صندوق‌ها هر سال باید تمدید شود وفهرست آنها در سامانه بانک مرکزی قابل استعلام است. این صندوق‌ها هم اساسنامه ویژه‌ای دارند که اعضا حق دارند از مفاد آن باخبر باشند.

ماده ۵۸۴ قانون تجارت مربوط به همه تشکیلات و مؤسساتی است که برای مقاصد غیرتجارتی از قبیل امور علمی یا ادبی یا امور خیریه و امثال آن تشکیل می‌شود اعم از آنکه مؤسسان و تشکیل دهندگان قصد انتفاع داشته یا نداشته باشند.«صندوق قرض‌الحسنه» هم در این مؤسسات می‌گنجد و صرفاً به امر دریافت و پرداخت قرض‌الحسنه مبادرت می‌کند. این صندوق‌ها باید مطابق آیین نامه اصلاحی ثبت شرکت‌ها و مؤسسات غیرتجاری صندوق خود را به ثبت برسانند. مطابق «مقررات مربوط به صدور مجوز و نحوه فعالیت‌های صندوق قرض‌الحسنه» این صندوق‌ها حق فعالیت تجاری نظیر خرید و فروش اقلام منقول و غیرمنقول، سرقفلی، سهام و اوراق مشارکت را ندارند. بنابراین در صورتی که متوجه شدید صندوق از پولی که از شما به نیت قرض الحسنه دریافت کرده برای خودش یا هیأت مدیره یا سایر اعضا فعالیت تجاری می‌کند و از پول شما بهره دیگری می‌برد باید به وجاهت قانونی آن شک کنید.

قوانین مربوط به کلاهبرداری

اما در مورد بتول خانم و سایر کلاهبرداران طبق ماده ۱ قانون تشدید مجازات مرتکبان ارتشا، اختلاس و کلاهبرداری مصوب ۱۵ آذرماه سال ۱۳۶۷ مجمع تشخیص مصلحت نظام «هرکس از راه حیله و تقلب مردم را به وجود شرکت‌ها، تجارتخانه‌ها، کارخانه‌ها، مؤسسات موهوم یا به داشتن اموال و اختیارات واهی فریب دهد و به امور غیرواقع امیدوار کند یا از حوادث و پیشامدهای غیرواقع بترساند یا اسم یا عنوان مجعول اختیار کند و به یکی از وسایل مذکور یا وسایل تقلبی دیگر وجوه یا اموال یا اسناد یا حواله‌جات یا قبوض یا مفاصا حساب و امثال آنها تحصیل کرده و از این راه مال دیگری را ببرد، کلاهبردار محسوب و علاوه بر رد اصل مال به صاحبش، به حبس از یک تا هفت سال و پرداخت جزای نقدی معادل مالی که اخذ کرده است، محکوم می‌شود.»

وکیل الرعایا

لیلا حیدری
وکیل پایه یک دادگستری

می‌توانید سؤال‌های حقوقی خود را از طریق نشانی ایمیل iranbanoo@icpi.ir با مشاور حقوقی ما در میان بگذارید.

فرزند اولم که از ازدواج سابقم است دارای معلولیت جسمی است. با توجه به اینکه دو فرزند از همسر دوم دارم و از طرفی به خاطر شرایط جسمانی فرزند اولم، برای معیشت ایشان در آینده و بعد از فوتم نگران هستم، چگونه می‌توانم خیال خود را بابت سرپناه وی و اینکه دست کم سقفی بالای سرش باشد، آسوده سازم؟ لازم به ذکر است دارایی اینجانب سه واحد آپارتمان و دو مغازه است.

وکیل الرعایا: در پرسش شما مشخص نیست که فرزندتان فقط معلولیت جسمی دارد یا از نظر روانی نیز دارای نقصان است. با فرض اینکه ایشان فقط دارای معلولیت جسمی است و از نظر روانی کاملاً سالم است، شایان ذکر است، راه‌های متفاوتی برای تأمین معاش وی اعم از سرپناه یا غیره وجود دارد. برخی افراد برای اینکه ورثه خویش را از مشقت دوندگی‌های اداری و قضایی مربوط به تقسیم ارث خلاص نمایند، ترجیح می‌دهند در زمان حیات، دارایی‌های خویش را به ایشان انتقال دهند یا مالی را افزون بر سهمی که ورثه می‌برند طی وصیت نامه‌ای برای فرد یا افرادی اختصاص دهند. از پرسش شما چنین برمی‌آید که دغدغه شما بیشتر بابت سرپناه داشتن فرزند معلول است؛ یعنی فارغ از میزان سهم الارث یا مال یا اموالی که ایشان دارند، از نظر سرپناه و مسکن، تأمین باشند. شاید مرسوم‌ترین روش در این خصوص تنظیم سند رسمی صلح به نفع فرزند معلولتان باشد؛ یعنی اینکه حق سکونت در یکی از آپارتمان‌های خود را تا زمان حیات فرزند معلول به وی صلح نمایید. با این روش، تا زمانی که ایشان در قید حیات هستند، حق سکونت در آپارتمان مربوطه را دارند و حتی اگر آپارتمان به فردی غیر از وراث انتقال یابد، این حق زایل نخواهد شد.

اگر کسی هیچ مدرکی (رسمی و غیررسمی) علیه فردی نداشته باشد، می‌تواند مدعی آن شود که مالی به وی سپرده است و علیه او خیانت در امانت شکایت کند؟

وکیل الرعایا: سپردن مال به فردی و نیز طرح شکایت خیانت در امانت مستلزم شرایطی است. مثلاً مالی به فردی سپرده شده باشد و مقرر بوده باشد که آن مال به صاحب آن برگردانده شود و چنین نشده باشد. در قانون مجازات اسلامی شرایط و حالت‌های مختلفی را مشمول جرم خیانت در امانت بیان کرده است. ماده ۶۷۴ این قانون تصریح می‌دارد: «هرگاه اموال منقول یا غیرمنقول یا نوشته‌هایی از قبیل سفته، چک و قبض و نظایر آن به‌عنوان اجاره یا امانت یا رهن یا برای وکالت یا هر کار با اجرت یا بی‌اجرت به کسی داده شده و بنا بر این بوده که اشیای مذکور مسترد شود یا به مصرف معینی برسد و شخصی که آن اشیا نزد او بوده آنها را به ضرر مالکین یا متصرفین آنها استعمال یا تصاحب یا تلف یا مفقود نماید، به حبس از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.»

به هر حال اگر موضوع در قالب شکایت کیفری نگنجد و مشمول خیانت در امانت نشود، صاحب مال می‌تواند از طریق طرح دعوی حقوقی و با ارائه دلایلی که در دعاوی مدنی تصریح شده است، همچون شهادت شهود یا سوگند و... حق و مال خود را مطالبه نماید.